

XIV. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston johtokunnan kertomus vuodelta 1931¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Johtokunta. Kirjaston johtokuntaan kuuluivat filosofiantohtori A. H. Bergholm, puheenjohtajana, filosofiantohtori H. E. Pipping, varapuheenjohtajana, filosofiantohtori H. Renqvist, toimittaja K. Y. Räisänen ja filosofianmaisteri J. Peräläinen. Viimeksimainittu, joka vuoden ajan oli johtokunnan jäsenenä ottaen utterasti osaa sen neuvotteluihin, kuoli joulukuun 31 p:nä. Kaupunginhallituksen edustajana kirjaston johtokunnassa toimi kertomusvuonna lakitieteenkandidaatti G. Norrmén. Johtokunta kokoon-tui vuoden varrella 9 kertaa. Johtokunnan puheenjohtaja tarkasti pääkirjaston kassan 11 kertaa.

Henkilökunta. Kallion haarakirjaston ylemmän palkkaluokan amanuenssille W. Mellbergille myönnettiin toukokuun 12 p:nä pyytämänsä ero kesäkuun 1 p:stä lukien. Avonaiseksi joutuneen viran haltijaksi nimitettiin syyskuun 7 p:nä neiti K. Cajander, joka ryhtyi toimeensa syyskuun 16 p:nä. Pasilan haarakirjaston johtajalle G. Bymanille myönnettiin kesäkuun alussa anomansa ero heinäkuun 1 p:stä lähtien. Hänen sijaansa otettiin syyskuun 7 p:nä haarakirjaston johtajaksi opettaja W. Sippola, joka ryhtyi toimeensa syyskuun 16 p:nä. Pääkirjaston ylemmän palkkaluokan amanuenssi M. Koskimies, joka oli valittu Oulun läänin piirin nuoremaksi kirjaston-tarkastajaksi, sai syyskuun 7 p:nä eron kaupunginkirjaston amanuenssin-virastaan marraskuun 1 p:stä lukien. Hänen jälkeensä nimitettiin lokakuun 29 p:nä filosofianmaisteri K. Levander, joka ryhtyi virkaansa hoitamaan marraskuun 1 p:nä. Ylemmän palkkaluokan amanuenssille W. Mellbergille ja E. M. Nordströmille myönnettiin virkavapautta opintojen harjoittamista varten, edelliselle tammi—toukokuun, jälkimmäiselle huhtikuun ajaksi. Sairauden perusteella myönnettiin 20 virkailijalle 28 tapauksessa lomaa kaikkiaan 1,443 työtuntia. Kaupunginhallituksen heinäkuun 2 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti jäi päivittäinen työaika kirjastossa entiselleen. Tämä on tyydytyksellä mainittava, sillä kyseessä ollut työajan pidennys olisi henkilökunnalle, jolle ripeästi kasvavan lainausliikkeen ja lisääntyneen lukusalien käytön aiheuttama työ on ollut tavallista vaativampaa, käynyt liian rasittavaksi.

Huoneistol. Pääkirjastolle suunnitellun uuden talon rakentamiskysymys, joka kirjaston liikkeen suuren lisääntymisen ja kirjavaraston kasvusta johtuvan tilanpuutteen takia on käynyt yhä polttavammaksi, ei vuoden kuluessa sanottavasti edistynyt. Professori E. Saarinen, joka kaupunginvaltuustolta oli saanut tehtäväkseen laatia uudisrakennuksen luonnos- ja pääpiirustukset

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1932.

sekä kustannusarvion, ilmoitti vuoden alussa valtuustolle lähettämässään kirjelmässä, ettei hän pitänyt rakennuspaikaksi valittua XIII kaupunginosan korttelia n:o 416 tarkoitukseen sopivana. Kaupunginvaltuusto antoi kaupunginhallitukselle toimeksi ottaa rakennuksen sijoittamiskysymyksen uudelleen harkittavaksi, ja kaupunginhallitus asetti asiaa valmistamaan komitean, jonka jäseniksi tulivat kaupunginjohtaja A. Tulenheimo, puheenjohtajana, sekä sosialijohtaja R. Itkonen, filosofiantohtori A. H. Bergholm, asema-kaava-arkkitehti B. Brunila, kirjastonhoitaja U. Therman ja arkkitehti J. Eklund. Komitea kokoontui vain kerran vuoden kuluessa. Vallitseva pula-aika lienee ollut pääasiallisena syynä siihen, ettei rakennuskysymys edistynyt. Viivytystä on kuitenkin valitettava, sillä ellei kysymyksen myönteistä ratkaisua lähitulevaisuudessa saada aikaan, tulevat huoneistosta johtuvat haitat ehkäisemään kirjaston kehitystä ja aiheuttamaan sekaannusta sen toiminnassa.

Lainausliike. Kirjojen lainaus lisääntyi suuremmassa määrin kuin minään edellisenä vuonna. Tämä suuri lisäys aiheutui ensi sijassa kuluneena vuonna vallinneesta yleisestä työttömyydestä.

Lainauspäivien lukumäärä oli pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa 343 sekä Töölön, Vallilan, Käpylän ja Pasilan haarakirjastoissa 304.

Kirjalainojen lukumäärä vuosina 1931 ja 1930 oli seuraava:

	1931.	1930.
Pääkirjastossa	569,507	480,180
Kallion haarakirjastossa	271,809	229,269
Töölön »	35,892	33,587
Vallilan »	43,127	35,564
Käpylän »	22,780	21,395
Pasilan »	13,546	¹⁾ 4,600
	Yhteensä 956,661	804,595

Lainain keskimäärä lainauspäivää kohti oli pääkirjastossa 1,660 (1,451 v. 1930), Kallion haarakirjastossa 792 (694 v. 1930), Töölön haarakirjastossa 118 (112 v. 1930), Vallilan haarakirjastossa 142 (118 v. 1930), Käpylän haarakirjastossa 75 (71 v. 1930) ja Pasilan haarakirjastossa 45 (33 v. 1930) eli yhteensä 2,832 (2,479 v. 1930). Suurin määrä päivässä annettuja kirjalainoja oli 5,366 (4,708 v. 1930).

Aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen kirjalainojen välinen suhde käy selville seuraavasta taulusta:

	Kirjalainoja aikuisille.		Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.		Yhteensä.
	Luku.	%.	Luku.	%.	
Pääkirjasto	451,992	79.4	117,515	20.6	569,507
Kallion haarakirjasto	188,907	69.5	82,902	30.5	271,809
Töölön »	20,553	57.3	15,339	42.7	35,892
Vallilan »	28,730	66.6	14,397	33.4	43,127
Käpylän »	12,925	56.7	9,855	43.3	22,780
Pasilan »	8,704	64.3	4,842	35.7	13,546
	Yhteensä	711,811	244,850	25.6	956,661

¹⁾ Lainausliike Pasilan haarakirjastossa alkoi heinäkuun 19 p:nä 1930.

Kertomusvuonna lainattiin aikuisille kaikkiaan 711,811 nidettä (74.4 %) vastaten 573,005 nidettä (71.2 %) vuonna 1930 sekä lapsille ja nuorisolle 244,850 nidettä (25.6 %), vastaten 231,590 nidettä (28.8 %) vuonna 1930. Aikuisten kirjallainat lisääntyivät suuremmassa määrin kuin lapsille ja nuorisolle annetut lainat, mikä lisääntyminen on, vaikkakin vain vähäistä nousua osoittaen, jatkunut jo pitkähkön ajan kohoten sen sijaan kertomusvuonna varsin huomattavasti. Aikuiset ovat työttömyyden ja pula-ajan vallitessa käyttäneet kirjastoa tuntuvasti entistä enemmän, jotavastoin mainitut seikat eivät ole paljoakaan vaikuttaneet lasten ja nuorison kirjallainoihin.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulu:

	Suomenkielinen kirjallisuus.		Skandinavian kirjallisuus.		Muunkielinen kirjallisuus.		Yhteensä.
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	
Pääkirjasto	306,313	53.8	244,361	42.9	18,833	3.3	569,507
Kallion haarakirjasto	235,288	86.6	36,521	13.4	—	—	271,809
Töölön »	21,942	61.1	13,950	38.9	—	—	35,892
Vallilan »	32,147	74.5	10,980	25.5	—	—	43,127
Käpylän »	20,691	90.8	2,089	9.2	—	—	22,780
Pasilan »	11,555	85.3	1,991	14.7	—	—	13,546
Yhteensä	627,936	65.6	309,892	32.4	18,833	2.0	956,661

Kaikilta lainausosastoilta vuonna 1930 lainaksi annettujen suomenkielisten kirjain prosenttiluku oli 65.3, skandinaviesten 32.8 ja muunkielisten 1.9. Suomenkielisen ja vieraskielisen kirjallisuuden lainausprosentti lisääntyi niinmuodoin kertomusvuonna jonkin verran, kun taas skandinaviesten kirjallisuuden lainausprosentti vastaavasti väheni. Jo useina edellisinä vuosina ilmennyt suomenkielisen kirjallisuuden lainauksen suhteellinen lisääntyminen jatkui siis yhä, vaikkei niin suurella määrällä kuin lähinnä edellisinä vuosina.

Kertomus- ja romaanikirjallisuuden lainauksen välistä suhdetta valaisee seuraava taulu, jossa myös on otettu huomioon aikuisille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero.

	Kirjalainoja aikuisille.				Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.				Kaikki kirjallainat.			
	Romaani-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Kertomus-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Romaani- ja kertomus-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Pääkirjasto	281,854	62.4	170,138	37.6	80,968	68.9	36,547	31.1	362,822	63.7	206,685	36.7
Kallion haarakirjasto	122,716	65.0	66,191	35.0	62,339	75.2	20,563	24.8	185,055	68.1	86,754	31.2
Töölön »	14,480	70.5	6,073	29.5	11,987	78.1	3,352	21.9	26,467	73.7	9,425	26.9
Vallilan »	18,741	65.2	9,989	34.8	11,603	80.6	2,794	19.4	30,344	70.4	12,783	29.3
Käpylän »	8,167	63.2	4,758	36.8	6,700	68.0	3,155	32.0	14,867	65.3	7,913	34.6
Pasilan »	5,200	59.7	3,504	40.3	3,448	71.2	1,394	28.8	8,648	63.8	4,898	36.3
Yhteensä	451,158	63.4	260,653	36.6	177,045	72.3	67,805	27.7	628,203	65.7	328,458	34.3

Vuonna 1930 lainattiin kaikkiaan 534,363 nidosta (66.4 %) romaani- ja kertomuskirjallisuutta sekä 270,232 nidosta (33.6 %) muuta kirjallisuutta. Verrattaessa käy selvillä, että romaani- ja kertomuskirjallisuuden lainaus

väheni muun kirjallisuuden lainaamiseen verraten. Tietokirjallisuuden lainauksen huomattava suhteellinen lisääntyminen johtui pääasiallisesti siitä, että aikuisten lainaus, kuten jo aikaisemmin mainittiin, lisääntyi melkoista enemmän kuin lasten ja nuorison kirjallisuuden lainaaminen. Aikuiset lainaavat yleensä tietokirjallisuutta suuremmassa määrin ja laajemmilta aloilta kuin lapset ja nuorisot. Muuten on mainittava, että lapsille ja nuorisolle lainatun kertomuskirjallisuudenkin prosenttiluku aleni, ollen kertomusvuonna 72.3 (72.8 v. 1930).

Kirjavaraston eri osastoista lainattujen niteiden luku pääkirjastossa ja haarakirjastoissa käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

	pää- kirjasto.	Kallion haara- kirjasto.	Töölön haara- kirjasto.	Vallilan haara- kirjasto.	Käpylän haara- kirjasto.	Pasilan haara- kirjasto.	Yhteen- sä.	%.
I. Uskontoa	4,924	1,358	98	260	78	49	6,767	0.7
II. Historiaa, arkeologiaa ja elämäkertoja	47,464	21,528	3,055	3,896	1,989	1,336	79,268	8.3
III. Maantietoa, kansatiedettä, antropologiaa ja matka- kertomuksia	33,488	19,269	2,832	3,465	1,921	1,185	62,160	6.5
IV. Romaaneja, kertomuksia, satuja	362,822	185,055	26,467	30,344	14,867	8,648	628,203	65.7
V. Runoja, näytelmiä, albu- meja sekä kirjallisuushis- toriaa ja taidetta	35,843	13,265	1,161	1,455	1,356	554	53,634	5.6
VI. Luonnontiedettä, matema- tiikkaa, lääketiedettä ja teknologiaa	29,270	11,569	851	1,352	1,041	865	44,948	4.7
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunn. kysymyksiä ja taloutta	16,253	5,704	296	623	512	354	23,742	2.5
VIII. Kielitiedettä	10,882	3,070	260	321	213	116	14,862	1.5
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kas- vatusta, kirja- ja kirjasto- tiedettä, urheilua sekä muita ja sekal. aineita	28,561	10,991	872	1,411	803	439	43,077	4.5
Yhteensä	569,507	271,809	35,892	43,127	22,780	13,546	956,661	100.0

Vuonna 1930 olivat eri kirjallisuusosastoista annettujen lainain vastaat prosenttiluvut 0.7, 7.9, 6.2, 66.4, 5.8, 4.7, 2.4, 1.5 ja 4.4. Kertomusvuonna lisääntyivät suhteellisesti osastoista II, III, VII ja IX annetut lainat, kun taas IV ja V osastosta otetut lainat suhteellisesti vähentyivät ja I, VI ja VIII osastoon kuuluvan kirjallisuuden lainausta koskevat prosenttiluvut pysyivät muuttumattomina. Suurin muutos ilmeni II ja IV osastoon kuuluvan kirjallisuuden lainauksessa.

Kertomusvuonna lainaksi annetuista kirjoista on 334 palauttamatta; näistä oli 265 lainattu pääkirjastosta, 48 Kallion haarakirjastosta, 4 Töölön haarakirjastosta, 10 Vallilan haarakirjastosta, 6 Käpylän haarakirjastosta ja 1 Pasilan haarakirjastosta.

Kirjastosta sai kaikkiaan 41,145 henkilöä kotilainoja. Näistä oli 9,606 uusia lainaajia. Seuraavassa taulukossa esitetään pääkirjaston ja haarakirjastojen lainaajia koskevia tietoja:

	Miehiä.			Naisia.			Lapsia ja nuorisoa.			Kaiken kaikkiaan.
	Ruumiillisen työn tekijöitä.	Muita.	Yhteensä.	Ruumiillisen työn tekijöitä.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	
<i>Lainaaajat, joiden äidinkieli oli suomi.</i>										
Pääkirjasto	2,881	2,989	5,870	2,261	3,805	6,066	1,308	671	1,979	13,915
Kallion haarakirjasto	2,121	1,499	3,320	1,705	1,409	3,114	1,207	983	2,190	8,624
Töölön »	172	67	239	184	99	283	327	143	470	992
Vallilan »	460	34	494	270	67	337	250	152	402	1,233
Käpylän »	154	59	213	45	163	208	224	181	405	826
Pasilan »	132	25	157	63	36	99	36	33	69	325
Yhteensä	5,920	4,373	10,293	4,528	5,579	10,107	3,352	2,163	5,515	25,915
<i>Lainaaajat, joiden äidinkieli oli ruotsi.</i>										
Pääkirjasto	1,349	3,402	4,751	909	5,127	6,036	936	637	1,573	12,360
Kallion haarakirjasto	190	252	442	153	354	507	214	171	385	1,334
Töölön »	81	72	153	85	158	243	138	85	223	619
Vallilan »	92	37	129	56	46	102	71	47	118	349
Käpylän »	17	19	36	—	49	49	40	34	74	159
Pasilan »	15	11	26	8	11	19	19	11	30	75
Yhteensä	1,744	3,793	5,537	1,211	5,745	6,956	1,418	985	2,403	14,896
<i>Lainaaajat, joiden äidinkieli oli joku muu kieli.</i>										
Pääkirjasto	13	125	138	—	164	164	14	18	32	334
<i>Kaikkiaan lainaajia.</i>										
Pääkirjasto	4,243	6,516	10,759	3,170	9,096	12,266	2,258	1,326	3,584	26,609
Kallion haarakirjasto	2,311	1,451	3,762	1,858	1,763	3,621	1,421	1,154	2,575	9,958
Töölön »	253	139	392	269	257	526	465	228	693	1,611
Vallilan »	552	71	623	326	113	439	321	199	520	1,582
Käpylän »	171	78	249	45	212	257	264	215	479	985
Pasilan »	147	36	183	71	47	118	55	44	99	400
Yhteensä	7,677	8,291	15,968	5,739	11,488	17,227	4,784	3,166	7,950	41,145

Vuonna 1930 oli lainaajien lukumäärä 36,166, joilla 22,287 eli 61.6 %:lla oli äidinkielenään suomi, jotavastoin 13,575 eli 37.5 %:lla oli äidinkielenään ruotsi ja 304 eli 0.9 % oli muunkielisiä. Vastaavat, kertomusvuotta koskevat prosenttiluvut ovat 63.0, 36.2 ja 0.8. Suomenkielisten lainaajien lukumäärä on lisääntynyt ruotsin- ja muunkielisiin nähden, joten tässä kohden on edelleenkin ollut havaittavissa nousua. Kuten lähinnä edellisinäkin vuosina, muuttui aikuisten ja nuorten lainaajien suhdeluku aikuisten eduksi; näiden prosenttiluku oli nimittäin 80.7 (79.1 v. 1930) sekä lasten ja nuorison 19.3 (20.9 v. 1930). Aikuisten lainauksesta voidaan myöskin mainita, että ruumiillisen työn tekijöihin kuuluvien ja muiden lainaajien välinen suhde muuttui vähäisessä määrin edellisten eduksi; ruumiillisen työn tekijäin prosenttiluku oli 40.4 (40.1 v. 1930) ja muiden aikuisten lainaajien 59.6 (59.9 v. 1930). Aikuisten lainaajien ryhmässä olivat miesten ja naisten lukumäärää osoittavat prosenttiluvut: edellisten 48.1 (47.8 v. 1930) ja jälkimmäisten 51.9 (52.2 v. 1930). Lasten ja nuorison lainauksesta mainittakoon, että poikien prosenttiluku oli 60.2 (61.8 v. 1930) ja tyttöjen 39.8 (38.2 v. 1930).

Lukusalit. Pääkirjaston neljä lukusalia pidettiin yleisölle avoinna 356 päivää. Kallion haarakirjaston aikuisten lukusali oli avoinna 355, lasten lukusali 339 ja sanomalehtisali 356 päivää. Töölön, Vallilan, Käpylän ja Pasilan haarakirjastojen aikuisten lukuhuoneet olivat avoinna 356 ja lasten lukuhuoneet 355 päivää. Perämiehenkadun varrella oleva lukuhuoneisto oli yleisölle avoinna 356 päivää. Eri lukusalien ja lukuhuoneiden päivittäinen aukioloaika oli sama kuin lähinnä edellisinä vuosina, lukuunottamatta pääkirjaston opintosalia, jonka aukioloaikaa pidennettiin vuoden alusta lukien 2 tunnilla (klo 12—14).

Pääkirjaston opintosalissa oli käyntien lukumäärä 30,621 (23,205 v. 1930), yleisessä lukusalissa 66,693 (53,997 v. 1930), lasten lukusalissa 64,612 (50,633 v. 1930) sekä sanomalehtisalissa 291,626 (279,952 v. 1930) eli yhteensä 453,552 (407,787 v. 1930). Kallion haarakirjastossa oli käyntien luku aikuisten lukusalissa 40,780 (37,770 v. 1930), lasten lukusalissa 64,281 (62,906 v. 1930) sekä sanomalehtisalissa 240,612 (203,519 v. 1930) eli yhteensä 345,673 (304,195 v. 1930). Töölön haarakirjaston aikuisten lukuhuoneessa oli käyntien lukumäärä 102,793 (86,864 v. 1930) ja lasten lukuhuoneessa 25,936 (26,874 v. 1930) eli yhteensä 128,729 (113,738 v. 1930). Vallilan haarakirjaston aikuisten lukuhuoneessa oli käyntien määrä 123,106 (103,140 v. 1930) ja lasten lukuhuoneessa 31,507 (30,981 v. 1930) eli yhteensä 154,613 (134,121 v. 1930). Käpylän haarakirjastossa oli aikuisten lukuhuoneessa käyntien luku 47,162 (34,393 v. 1930) ja lasten lukuhuoneessa 6,308 (5,494 v. 1930) eli yhteensä 53,470 (39,887 v. 1930). Pasilan haarakirjaston aikuisten lukuhuoneessa oli käyntien luku 31,681 (16,216 v. 1930) ja lasten lukuhuoneessa 3,620 (4,746 v. 1930) eli yhteensä 35,301 (20,962 v. 1930¹). Perämiehenkadun lukuhuoneistossa oli käyntejä 151,640 (125,861 v. 1930). Kirjaston lukusaleissa ja lukuhuoneissa käyntien kokonaismäärä kohosi kertomusvuonna 1,322,987:aan, kun taas niiden luku vuonna 1930 oli 1,146,551. Tämä lukusalien ja lukuhuoneiden käytön samoin kuin kirjallisuuden lainauksenkin suuri lisääntyminen oli todennäköisesti vaikean työttömyyden ja pula-ajan aiheuttama.

Lukusalikäyntien päivittäinen keskimäärä oli pääkirjastossa 1,274 (1,160 v. 1930), Kallion haarakirjastossa 981 (874 v. 1930), Töölön haarakirjastossa 362 (320 v. 1930), Vallilan haarakirjastossa 435 (378 v. 1930) Käpylän haarakirjastossa 150 (114 v. 1930), Pasilan haarakirjastossa 99 (102 v. 1930), Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 426 (359 v. 1930) ja koko kirjastossa 3,727 (3,307 v. 1930).

Ilmoitettuun lukusalikäyntien lukumäärään nähden voi, kuten eräässä aikaisemmassa vuosikertomuksessa mainittiinkin, huomauttaa, että merkitty käyntimäärä pääkirjaston ja Kallion haarakirjaston sanomalehtisaleissa, samoin kuin muiden haarakirjastojen lukuhuoneissa saatu luku, ei ole täysin tarkka, syystä, että mekanisista laskukojeista, jotka merkitsevät montako kertaa huoneistojen ovet avautuivat, ei käy selville vaikka uscampikin henkilö samalla kertaa tulee sisään tai menee ulos.

Vuoden varrella ilmestyneistä aikakausi- ja sanomalehdistä oli lukusaleissa ja lukuhuoneissa yleisön käytettävissä pääkirjastossa 347 aikakauslehteä (442 kpl.) ja 71 sanomalehteä (97 kpl.), Kallion haarakirjastossa 129 aikakauslehteä (175 kpl.) ja 40 sanomalehteä (56 kpl.), Töölön haarakirjastossa 57 aikakauslehteä (65 kpl.) ja 24 sanomalehteä (30 kpl.), Vallilan haara-

¹) Pasilan haarakirjastossa, joka perustettiin 1930, avattiin aikuisten lukuhuone 6:ntena ja lasten lukuhuone 7:ntenä p:nä kesäkuuta 1930.

kirjastossa 50 aikakauslehteä (56 kpl.) ja 22 sanomalehteä (29 kpl.), Käpylän haarakirjastossa 46 aikakauslehteä (49 kpl.) ja 17 sanomalehteä (23 kpl.), Pasilan haarakirjastossa 45 aikakauslehteä (47 kpl.) ja 16 sanomalehteä (19 kpl.) sekä Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 44 aikakauslehteä (48 kpl.) ja 16 sanomalehteä (33 kpl.).

Satuillat. Talven, kevään ja syksyn kuluessa järjestettiin pääkirjastossa 36 suomenkielistä ja 37 ruotsinkielistä sekä Kallion haarakirjastossa 25 suomenkielistä ja 9 ruotsinkielistä satuiltaa lapsille.

Kirjavarasto. Luetteloitu kirjavarasto käsitti vuoden alussa 180,757 nidettä. Vuoden varrella hankittiin ja luetteloitiin 13,118 uutta nidettä, kun taas 4,008 kulunutta nidettä poistettiin luetteloista. Vuoden päättyessä luetteloitu kirjavarasto käsitti 189,867 nidettä, joista 97,801 eli 51.5 % oli suomenkielistä, 86,288 eli 45.5 % skandinaviaista sekä 5,778 eli 3.0 % muunkielistä (saksalaista, englantilaista, ranskalaista ja virolaista) kirjallisuutta. Vastaavat prosenttiluvut vuodelta 1930 olivat: 51.1, 46.0 ja 2.9.

Kirjavarasto oli vuoden lopussa jakautuneena eri kirjallisuusosastoihin seuraavasti:

	Niteitä.	%.
I. Uskontoa	6,106	3.2
II. Historiaa, arkeologiaa ja elämäkertoja	16,588	8.7
III. Maantietoa, kansatiedettä, antropologiaa ja matkakertomuksia	9,816	5.2
IV. Romaaneja, kertomuksia ja satuja	78,035	41.1
V. Runoja, näytelmiä, albumeja sekä kirjallisuushistoriaa ja taidetta	20,984	11.1
VI. Luonnontiedettä, matematiikkaa, lääketiedettä ja teknologiaa	10,722	5.7
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	10,876	5.7
VIII. Kielitiedettä	2,994	1.6
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusoppia, kirjatiedettä, urheilua sekä muita ja sekal. aineita	11,259	5.9
X. Lukusaleihin ja lukuhuoneisiin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakauslehdet ja sanomalehdet y.m.)	22,487	11.8
	<hr/>	
	Yhteensä 189,867	100.0

Romaani- ja kertomuskirjallisuutta oli lainausosastoissa 78,035 nidettä eli 41.1 % (75,825 nid. eli 41.9 % v. 1930), muuta kirjallisuutta kirjastossa 111,832 nidettä eli 58.9 % (104,932 nid. eli 58.1 % v. 1930). Pääkirjastoon oli sijoitettuna 113,059 nidettä eli 59.5 % (108,140 nid. eli 59.8 % v. 1930), Kallion haarakirjastoon 45,718 nidettä eli 24.1 % (43,441 nid. eli 24.0 % v. 1930), Töölön haarakirjastoon 13,250 nidettä eli 7.0 % (12,596 nid. eli 7.0 % v. 1930), Vallilan haarakirjastoon 10,162 nidettä eli 5.3 % (9,673 nid. eli 5.4 % v. 1930), Käpylän haarakirjastoon 5,433 nidettä eli 2.9 % (5,031 nid. eli 2.8 % v. 1930), Pasilan haarakirjastoon 2,212 nidettä eli 1.2 % (1,843 nid. eli 1.0 % v. 1930), sekä Perämiehenkadun lukuhuoneistoon 33 nidettä eli sama määrä kuin v. 1930.

Kirjalahjoja ovat antaneet kirjastolle räättäli J. Asp, insinööri P. M. Blom, kirjailija W. E. Chase, eduskunnan kirjasto, perämies H. Evander, neiti A. Fri-

man, haarakirjastonjohtaja E. Grönroos, varakonsuli G. E. Hilton, professori Y. Hirn, herra H. Holm, Kansanvalistusseura, amanuenssi E. Kytömaa, rouva T. Lagerstedt, filosofianmaisteri A. E. Lehto, rouva S. Lundenius, neiti C. Mechelin (eduskunnan kirjaston välittämänä), rouva F. Paananen, Puolan Helsingissä oleva lähetystö, lehtori G. Rancken, arkiäärtteri R. Sievers, toimittaja A. Tollander, Uppsalan yliopiston kirjasto, valtioneuvoston julkaisuvarasto ja neiti L. Wetterstrand.

Kirjasto sai myöskin korvauksetta julkaisuja, joita olivat toimittaneet Aarhusin valtioneuvoston kirjasto, Helsingin kaupungin kirjapainokoulu, Helsingin kaupungin tilastotoimisto, Helsingin kaupunginhallitus, Helsingin Raitiotie- ja omnibus O.y., Helsingin säästöpankki, Helsingin yliopiston kirjasto, Hydrografinen toimisto, kansainvälisen sosialipoliittisen yhteistön valtuuskunta (Tukholma), Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto, Odensen keskuskirjasto, kustannusosakeyhtiö Otava, Pelastusarmeija, Pohjoismaiden yhdyspankki, Porin kaupunginkirjasto, posti- ja lennätinlaitos, postisäästöpankkihallitus, Ruotsalaisen kirjallisuuden seura, Suomen pankki, Suomen punainen risti, Suomen teollisuudenharjoittajain keskinäinen tapaturmavakuutusyhdistys, keskinäinen henkivakuutusyhtiö Suomi, taideteollisuuskeskuskoulu, Tampereen kaupunginhallitus, Tampereen kaupunginkirjasto, Tukholman kaupunginkirjasto, Tukholman kaupungin lastenhoitolautakunta, Turun kaupunginhallitus, Uppsalan yliopiston kirjasto, Vaasan kaupunginhallitus, valtion alkoholiliike, valtion kirjastotoimisto, Werner Söderström Osakeyhtiö ja Viipurin kaupunginkirjasto sekä seuraavien aikakaus- ja sanomalehtien toimitukset: »Aikain vartija», »Bank of Finland», »Barnens missionstidning», »Deutschland», »Elanto», »Elektroteknikern», »Filmiaitta», »Grafica», »Helsingin nuorten miesten kristillisen yhdistyksen kuukauslehti», »Hufvudstadsbladet», »Kansakoulu», »Kirjatyö—Bokarbete», »Köpmannen», »Labor», »Lasten lähetyslehti», »Missionstidning för Finland», »Pellervon», »Puuteos», »Rauhaa kohti», »Ruusuristi», »Sosialinen aikakauskirja — Social tidskrift», »Spes patriae», »Suomen lähetysseurain», »Suomen punainen risti», »Suomen shakki—Finlands schack», »Teosofi», »The Christian Science Monitor», »The Fur Farmer Magazine», »Tidskrift utgiven av stiftelsen för psykisk hälsa», »Tuberkulosbladet», »Tulenkantajat», »Tähtilehti», »Unitas», »Uskon sanoma» ja »Vårtecken».

Painosta julkaistiin vuonna 1930 hankitun suomenkielisen (ja virolaisen) kirjallisuuden luettelo, vastaava ruotsinkielisen ja ulkomaisen kirjallisuuden luettelo, Pasilan haarakirjaston suomenkielisten kirjain perusluettelo, saman haarakirjaston ruotsinkielisten kirjain perusluettelo sekä kertomus kirjaston toiminnasta vuonna 1930.

Tulot. 68,105 tapauksessa velvoitettiin lainanottajat maksamaan sakkoja, joita kertyi kaikkiaan 55,919: 70 markkaa, 1,755 suomenkielistä kirjaluetteloa myytiin kaikkiaan 3,551 markasta, 688 ruotsinkielistä luetteloa 1,485: 90 markasta ja 3 vieraskielisen kirjallisuuden luetteloa 6 markasta. Eräytyneistä vakuuksista kertyi 3,851 markkaa ja vanhojen sanomalehtien y.m. myynnistä kertyi 7,476: 10 markkaa. Tuloja oli kaikkiaan 72,289: 70 markkaa.

Kadonneitten ja vahingoittuneiden kirjain korvausrahoja kertyi sitäpaitsi 3,275: 65 markkaa. Säästöä edelliseltä vuodelta oli 15: 55 markkaa. Näillä varoilla ostettiin uutta kirjallisuutta ja lunastettiin aikaisemmin korvattuja kirjoja 3,276: 70 markan arvosta. Säästöä vuoteen 1932 jäi täten 14: 50 markkaa.

Menot¹⁾ ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä, johon myös on otettu kirjastolle myönnetty määrärahat.

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkat, palkkiot ja sairasapu	1,697,420: 85	1,688,342: 85
Vuokrat	132,800: —	131,570: —
Lämpö	91,400: —	82,215: 85
Valaistus	63,460: —	53,901: 60
Siivous	19,000: —	17,467: 90
Vedenkulutus	3,200: —	1,627: 65
Puhtaanapito	19,957: —	19,957: —
Kalusto	24,800: —	21,851: 55
Sidonta- ja painatuskulut ²⁾	³⁾ 327,247: 75	327,247: 75
Tarverahat	21,700: —	19,917: 70
Kirjallisuus	550,000: —	⁴⁾ 550,000: —
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä 2,950,985: 60	2,914,099: 85

»Kirjoja sokeille» ja »Brage» nimiset yhdistykset, joille kaupunginhallitus oli myöntänyt apurahoja yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannattamiseksi varatusta määrärahasta, olivat tänäkin vuonna kirjastojohtokunnan valvonnan alaisina apurahojen käyttöön nähden. Saamansa avustuksen yhdistykset käyttivät tarkoituksenmukaisesti.

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutuksesta aiheutuneet kulut. — ²⁾ Määrärahasta on 281,919: 25 markkaa käytetty sidonta- ja 44,018: 40 markkaa painatuskuluihin ja 1,310: 10 markkaa, jotka siirrettiin vuoteen 1932. — ³⁾ Tähän sisältyy 27,247: 75 markkaa, jotka oli siirretty vuodelta 1930. — ⁴⁾ Tähän sisältyy 41,882: 75 markkaa, jotka siirrettiin vuoteen 1932.